

Нашы юбіляры

ІВАН ЯКАЎЛЕВІЧ НАВУМЕНКА

Адзначыў свой 80-гадовы юбілей акадэмік НАН Беларусі, Заслужаны дзеяч навукі, народны пісьменнік, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі Іван Якаўлевіч Навуменка.

Лёс і творчасць гэтага вядомага Еўчонага, пісьменніка і грамадскага дзеяча цесна звязана з Беларускай дзяржаўнай універсітэтам (1958-1972), дзе ён працаваў старшым выкладчыкам, дацэнтам, потым прафесарам і загадчыкам кафедры беларускай літаратуры.

Нарадзіўся Іван Якаўлевіч 16 лютага 1925 г. у мястэчку Васілевічы Рэчыцкага раёна Гомельскай вобласці. У гады Вялікай Айчыннай вайны (са студзеня 1942 г.) - удзельнік камсамольскага падполля, затым - партызан брыгады імя Панамарэнкі, разам з часцямі Савецкай Арміі вызваляў родныя мясціны. У снежні 1943 г. ён быў прызваны ў армію, удзельнічаў у баях на Ленінградскім і 1-м Украінскім франтах, на Карэльскім перашийку, ва Усходняй Прусіі, Сілезіі.

Пасля дэмабілізацыі (1945) І.Я. Навуменка працаваў у мазырскай абласной газеце «Большавік Палесся», а з 1951 г. - у рэдакцыі рэспубліканскай газеты «Звязда». Журналісцкую работу спалучаў з вучобай на філалагічным факультэце БДУ, які закончыў у 1950 г. Загадваў аддзелам прозы ў часопісе «Маладосць» (з 1953 па 1958 г.).

Кандыдацкую дысертацыю абараніў у 1954 г., доктарскую - у 1969 г., вучонае званне прафесара прысвоена ў 1971 г. Ва ўніверсітэце прайшоў шлях ад аспіранта да загадчыка кафедры беларускай літаратуры. З 1973 па 1982 г. Іван Якаўлевіч - дырэктар Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы АН БССР, з 1992 г. - саветнік пры прэзідыуме Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Ён выбіраўся дэпутатам і старшынёй Вярхоўнага Савета БССР (1985-1990).

На філалагічным факультэце БДУ Іван Якаўлевіч выкладаў гісторыю беларускай літаратуры, чытаў спецкурсы і вёў спецсемінары; сааўтар «Праграмі па гісторыі беларускай літаратуры» для філалагічных факультэтаў ВУЗ (разам з М.Р. Ларчанкам і А.А. Лойкам, 1964), праграмы «Гісторыя беларускай савецкай літаратуры» для ўніверсітэтаў (разам з Д.Я. Бугаёвым, В.В. Казловай, 1979 - праект; 1986).

І.Я. Навуменка - вядомы даследчык творчасці буйных беларускіх пісьменнікаў, гісторыі беларускай літаратуры, яе актуальных праблем. Выступаў таксама як літаратурны крытык. Выдаў кнігі «З глыбін жыцця: Крытычныя эцюды аб творчасці Якуба Коласа» (1960), «Пісьменнікі-дэмакраты» (1967), «Янка Купала: Духовны вобраз героя» (1967; 2-е выд. - 1980), «Якуб Колас: Духовны вобраз героя» (1968; 2-е выд. - 1981), «Кніга адкрывае свет» (1978), «Из глубин народной жизни» (1981), «Якуб Колас: Нарыс жыцця і творчасці» (1982), «Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч» (1992), «Змітрок Бядуля» (1995), «Максім Багдановіч» (1997), «Ранні Кузьма Чорны» (2000) і інш. І.Я. Навуменка - аўтарытэтный вучоны-філолаг у славянскім свеце, ён апублікаваў даклады на міжнародных з'ездах спавістаў «Праблемы развіцця літаратуры ў эпоху сучаснага навукова-тэхнічнага прагрэсу» (1978), «Творчасць Янкі Купалы і Якуба Коласа ў кантэксце славянскіх літаратур» (1988), «Элементы міфалогіі ў паэзіі Янкі Купалы і Якуба Коласа» (1988), «Адраджэнне славян і творчасць В. Дуніна-Марцінкевіча» (1993).

Пад кіраўніцтвам І.Я. Навуменкі былі падрыхтаваны «История белорусской дооктябрьской литературы» (1977), «Гісторыя беларускай савецкай літаратуры» (Ч. 1-2; 1981-1982). Аўтар раздзела «Змітрок Бядуля» ў падручніку «Гісторыя беларускай літаратуры: XIX - пачатак XX стагоддзя» (2-е выд. - 1998), прымаў удзел у стварэнні «Гісторыі беларускай літаратуры XX стагоддзя» (1999-2003) і інш.

І.Я. Навуменка - знакаміты беларускі празаік. Майстар апавядання, выдатны раманіст. Піша творы для дзяцей, а таксама напісаў некалькі п'ес. Аўтар шырокавядомай трылогіі пра вайну «Сасна пры дарозе» (1962), «Вецер у соснах» (1967), «Сорак трэці»

(1974). Апрача гэтых твораў выдаў шматлікія кнігі прозы: «Семнацатай вясной» (1957), «Хлопцы-равеснікі» (1958), «Вайна каля Цітавай Копанкі» (1959), «Верасы на выжарынах» (1960), «Бульба» (1964), «Таполі юнацтва» (1966), «Вераніка» (1968), «Тая самая зямля» (1971), «Падарожжа ў юнацтва» (выбранае, 1972), «Замяць жаўталісця» (1977), «Переломны ўзрост» (1986), «Водгулле далёкіх вёснаў» (1989), «Смутах белых начэй» (1980), «Сярэбраныя мхі» (1983), «ЛеТуценнік. Смутах белых начэй» (1985), «Асеннія мелодыі» (1987), «Год карася» (1988), «Алрасцімся, сябры!..» (1990), «ГасціАіца над Прыпяццю» (1994), «Дзяцінства; Падлетак; Юнацтва: Аповесці» (1997), «Хатняе зайчанё» (1998), «Любімы горад» (1999) і інш. Выйшаў «Збор твораў» у 6 т. (1981-1984), а таксама «Выбраныя творы» ў 2 т. (1995-1997). Творы пісьменніка перакладзены на 20 моў свету.

Іван Якаўлевіч доўгі час быў старшынёй савета па абароне дысertaцый у Інстытуце літаратуры імя Янкі Купалы, уваходзіў у склад савета па абароне дысertaцый у Беларускай дзяржаўнай універсітэце. Падрыхтаваў шматлікіх кандыдатаў і дактароў навук.

Акадэмік Навуменка ўваходзіў у рэдкалегію вядучых навуковых і літаратурных часопісаў, рэдкалегію біябібліяграфічнага слоўніка «Беларускія пісьменнікі», рэдкалегію Беларускай энцыклапедыі, рэдкалегію «Поўнага зборутвораў» Янкі Купалы.

Іван Якаўлевіч з 1957 г. член Саюза беларускіх пісьменнікаў. У складзе шматлікіх дэлегацый ён прадстаўляў беларускую літаратуру за межамі рэспублікі. Неаднаразова выбіраўся ў праўленне і Раду Саюза пісьменнікаў Беларусі, у склад праўлення СП СССР.

За багатыя заслугі ён узнагароджаны ордэнамі Айчыннай вайны II ступені, Чырвонай Зоркі і медалямі. Яго навуковая і творчая дзейнасць адзначана ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга, Кастрычніцкай Рэвалюцыі, медалём Францыска Скарыны.

Шчыра віншуем шаноўнага Івана Якаўлевіча з юбілеем і жадаем яму добрага самаадчування, натхнення, творчых поспехаў у навуковай і літаратурнай працы.

Кафедра беларускай літаратуры і культуры

НИКОЛАЙ АЛЕКСАНДРОВИЧ БЕРЕЗОВИН

Исполнилось 75 лет со дня рождения известного ученого в области образования и психологии кандидата педагогических наук, профессора Николая Александровича Березовина.

Н.А. Березовин родился в Минске в семье рабочих. После окончания в 1952 г. педагогического, а затем в 1956 г. исторического факультетов Минского государственного педагогического института им. А.М. Горького работал воспитателем, старшим воспитателем, заместителем директора школы-интерната № 1 Минска.

Трудовой путь Н.А. Березовина с 1968 г. связан с Белорусским государственным университетом, где после защиты кандидатской диссертации «Влияние учителя на взаимоотношения учащихся» (1971) он работал старшим преподавателем, доцентом кафедры педагогики и психологии; с 1999 г. - профессор кафедры педагогики и проблем развития образования.

Николай Александрович имеет свыше 210 научных и научно-методических работ, изданных в Беларуси, России и за рубежом. Он автор и соавтор 37 книг, в том числе «Адаптация и НОТ студента» (Мн., 1990), «Профессиональная адаптация студентов младших курсов» (Мн., 2004), «Проблемы педагогического общения» (Мн., 1997 - с грифом Министерства образования), «Дидактика: история, теория, технологии» в 2 ч. (Мн., 2003), учебных пособий «Теория и практика обучения» в 2 ч. (Мн., 2003), «Практико-ориентированная педагогика» в 3 ч. (Мн., 2004), «Психология и педагогика» в 2 ч. (Мн., 2002 - с грифом Министерства образования), «Основы психологии и педагогики» (Мн., 2004 - с грифом Министерства образования). Только за последние пять лет ученый разработал и издал 46 работ (из них - восемь учебных пособий и монографий). Он подготовил шесть кандидатов наук.

Н.А. Березовин успешно сочетает научно-исследовательскую работу с учебно-методической: его лекции имеют высокий профессиональный уровень, им предложен и внедрен учебно-методический комплекс по педагогике. Николай Александрович эффективно организует научно-исследовательскую работу студентов: ежегодно под его руководством представляются десятки докладов на студенческие научно-практические конференции.

На протяжении более 30 лет Н.А. Березовин ведет большую общественную работу: являлся заместителем председателя секции педагогики и психологии научно-технического совета Министерства высшего и среднего специального образования БССР; занимал руководящие должности в Республиканском и Минском областных педагогических обществах. В настоящее время активно помогает молодым педагогам в научно-исследовательской работе, постоянно выступает с докладами, лекциями по актуальным психолого-педагогическим проблемам в учреждениях образования республики.